

Kpl 14,

Jatkosota – Suomi hyökkääjänä

S.112-121

Tulkinnat jatkosotaan joutumisesta ja sodan vaiheet

Ajopuuteoria

- Ajopuuteoria syntyi nopeasti sodan jälkeen selittämään Suomen liittymistä sotaan.
- Teorian mukaan Suomi ”ajautui” sotaan ympäristönsä vaikutuksesta, ei tietoisin valinnan seurauksena.
- Kun Saksan ja Neuvostoliiton välille syttyi sota, oli valittava puoli. Neuvostoliitto koettiin uhkaavana, joten liittolaiseksi valittiin Saksa.
- Suomi oli myös riippuvainen Saksasta taloudellisesti, mikä puolsi Saksan tukemista sotilaallisesti.

Tulkinnat jatkosotaan joutumisesta ja sodan vaiheet

Koskiveneteoria

- Koskiveneteorian mukaan Suomi valitsi suurvaltojen puristuksessa tietoisesti liittolaisuuden Saksan kanssa.
- Päätöstä ohjasi mahdollisuus saada takaisin menetettyjä alueita Saksan tuella.
- Tietoisia valintoja olivat esimerkiksi kauttakulkusopimus, Lapin alueen luovuttaminen saksalaisten sotatoimialueeksi ja yhteiset hyökkäysvalmistelut Saksan kanssa.
- Ulkomaalaiset tutkijat nostivat teorian esille jo 1960-luvulla, mutta ajopuuteoria väistyi vasta 1980-luvun lopulla.

Tulkinnat jatkosotaan joutumisesta ja sodan vaiheet

Jatkosodan vaiheet – hyökkäysvaihe (1941)

- Suomi valloitti nopeasti takaisin talvisodassa menettämänsä alueet ja eteni vielä pidemmälle.
- Puna-armeija teki kuitenkin sitkeää vastarintaa. Hyökkäysvaiheessa kaatui likimain yhtä paljon sotilaita kuin talvisodassa, noin 26 000.

Tulkinnat jatkosotaan joutumisesta ja sodan vaiheet

Jatkosodan vaiheet – asemasota (1941–1944)

- Asemasodan aikana rintamalinjassa ei tapahtunut suuria muutoksia, vaikka pienempiä taisteluja käytiinkin.
- Tänä aikana Neuvostoliitto käänsi sodan Saksaa vastaan edukseen Stalingradin taisteluissa 1942–1943.
- Suomi pyrki erillisrauhaan, mutta ei suostunut Neuvostoliiton esittämiin ankariin ehtoihin. Lisäksi irtautuminen Saksan rinnalta olisi ollut vaikeaa.

Tulkinnat jatkosotaan joutumisesta ja sodan vaiheet

Jatkosodan vaiheet – kesän 1944 suurhyökkäys

- Neuvostoliitto aloitti suurhyökkäyksen Suomeen kesäkuussa. Se vaati Suomelta ehdotonta antautumista.
- Alun paniikinomaisen perääntymisen jälkeen Suomi sai puolustuksensa vähitellen järjestykseen.
- Ryti–Ribbentrop-sopimus takasi Saksan aseavun jatkumisen Suomelle.
- Suomelle menestyksekkäiden Tali-Ihantalan taisteluiden jälkeen Neuvostoliitto luopui ehdottoman antautumisen vaatimuksestaan. Suomi saattoi pyrkiä sodasta irti itsenäisyytensä säilyttäneenä.

Jatkosodan kaatuneet

1. Tutki seuraavan dian tilastoa jatkosodan kaatuneista.
2. Pohdi tilaston pohjalta, miten kukin sodan vaihe näkyy kaatuneiden määrässä.

Jatkosodan kaatuneet

Ajankohta	Kaatuneet
Kesäkuu 1941	167
Heinäkuu 1941	6 942
Elokuu 1941	8 821
Syyskuu 1941	5 199
Lokakuu 1941	2 538
Marraskuu 1941	2 068
Joulukuu 1941	1 161
Vuosi 1941 yhteensä	26 896
Vuosi 1942 yhteensä	9 729
Vuosi 1943 yhteensä	6 171
Tammi–toukokuu 1944	2 600
Kesäkuu 1944	8 542
Heinäkuu 1944	7 143
Elokuu 1944	1 833
Syyskuu 1944	290
Vuosi 1944 yhteensä (jatkosodan ajalta)	20 408
Jatkosota yhteensä	63 204

Lähde: Jari Leskinen & Antti Juutilainen: Jatkosodan pikkujättiläinen. WSOY 2005.

Tehtäviä

Lue kpl 14, Jatkosota – Suomi hyökkääjänä,
s.112-121

Tee tehtävät 2,3,6, s.121

Halutessasi voit katsoa myös Yle Areenasta dokumentin:
Suomen tie jatkosotaan <https://areena.yle.fi/1-403848>